

De Cessatione à Divinis.

540. — Cessatio à divinis est: « Prohibitio Clericis facta, ut » abstineant ab Officiis Divinis, et Ecclesiastica sepultura. » Putant autem *Suar. et Fill.* contra alios apud *Salm. c. 6. n. 103.* posse Episcopum unum effectum prohibere, et non alterum. Hæc Cessatio distinguitur ab Interdicto, et non est censura; imponiturque in signum mœroris, vel ad reparationem gravissimæ injuriæ Deo irrogatæ; afficitque omnes qui sunt in loco illo, ubi imponitur, vide *Salm. n. 102.* Dubitatur autem, an hac Cessatione indicta, Clerici gaudeant privilegio eis concessio tempore Interdicti? Negant communius *Salm. n. 104. cum Pal. Bon. Fill. Sanch.* etc. contra aliquos, quia Cessatio est novum gravamen ultra Interdictum. Potest tamen Cessatio suspendi per aliquot dies solemnes. Vid. *Salm. n. 105.* Sacramenta verò concessa tempore Interdicti, ut supra conceduntur etiam tempore Cessationis. *Pal. Bon. Suar. etc. cum Salm. c. 8. n. 107.* Cessatio imponitur ab iisdem, qui possunt ferre censuras, præcedentibus monitionibus. Vide alia apud *Salm. c. 6. punct. 9.* Demum hîc obiter notandum id quod habetur in Decr. S. C. Cæremoniarum, scilicet: « Non licere cuicumque, etc. (Personis Regalibus tantum » exceptis) ad Ecclesias strata sibi deferri facere, secus immediate cessandum à Divinis. Quod nisi servetur, Rectores cæterosque Ecclesiarum Ministros ipso facto excommunicationem » incurrere, eamque Ecclesiam habendam esse pro interdicta. » Hoc Decr. prescriptum est in *Bullario Clem. XI, part. 3. Decretor. Congr. Card.* Ac deinde notatur ibi: « Et facta relatione, » Sanctitas sua (id est præfatus Clemens) Decretum approbavit; » necnon promulgari, atque executioni tradi, et in omnibus Urbis » Sacrarum affigi mandavit. » Die 3 Oct. 1701. Ita ap. *Ferraris Bibl. v. Ecclesia, num. 28 et 29.* Qui præterea *n. c. 29.* refert ex pluribus Decr. S. C. Rituum esse vetitum præbere Evangelium inter Missarum solemnia Laicis ad osculandum, sicut etiam præstare ipsis usum throni, eosque admittere ad assistendum in Presbyteriis.

CAPUT V.

DE IRREGULARITATE.

« Etsi Irregularitas non sit censura, propter similitudinem » tamen, quam cum ea habet, communiter eidem annectitur: » quapropter et hîc subjungo. »

DUBIUM I.

Quid, et quotuplex sit Irregularitas.

541. Definitio Irregularitatis. An Irregularitas sit censura? Dupliciter dividitur irregularitas.

541. — « RESP. 2. Est impedimentum Canonicum, susceptio-

» nem Ordinum sacrorum, et susceptorum usum impediens. » Unde sequitur non esse censuram; sed quasi inhabilitatem: » etsi enim interdum imponatur per modum pœnæ, propriè tamen pœna non est. *Laym. l. 1. tr. 5. p. 5. c. 1. Bonac. d. 7. q. 1. p. 1.* »

Quær. an Irregularitas sit censura? Prima sententia affirmat, et hanc tenent *Sotus in 4. D. 22. q. 3. art. 1. et Bonn. Led. Gutt. Corn. Cord. etc. ap. Salm. de cens. c. 7. ex n. 1.* Ratio, quia (ut aiunt) definitio censuræ, quòd sit pœna Ecclesiastica, æquè convenit etiam irregularitati. Secunda verò sententia communior et probabilior, quam tenent *Suar. de Cens. D. 1. sect. 3. Bon. D. 1. q. 1. p. 1. n. 4. Pal. D. 1. p. 1. n. 3. et Salm. n. 12. cum Con. Val. Avila, Henr. Cand. Mach. etc.* docet irregularitatem non esse censuram, sed potiùs impedimentum seu inhabilitatem, idque non obscure probatur ex *c. Quærenti de Verb. sign.* ubi Innoc. III interrogatus quid in Bullis Pontif. intelligeretur nomine *Censuræ?* respondit: « Quòd per eam non solùm interdicti, sed suspensionis, et » excommunicationis sententia valeat intelligi. » Cùm igitur Pontifex hîc dogmaticè et indefinitè locutus fuerit, enunciando pœnas quæ veniunt nomine censuræ, præter eas, non est irregularitas, neque alia admittenda.

« Resp. 2. Dividitur 1. in eam, quæ est *ex Delicto*, et quæ » est *ex Defectu*. 2. In *Totalem*, seu propriè dictam, quæ omni » Ordine suscipiendo, et suscepti exercitio privat, v. g. homicidium, bigamia; et in *Partialem*, quæ aliquo tantum Ordinis » ministerio privat, vel solo ascensu ad Ordinem superiorem, » v. g. oculis, vel palma Sacerdos carens inhabilis est ad Missam, » non tamen ad confessiones audiendas; et Diaconus sinistro » oculo carens inhabilis est ad Sacerdotium, in suo tamen Ordine ministrare potest. »

DUBIUM II.

Quinam effectus Irregularitatis.

542. Effectus Irregularitatis sunt. I. Inhabilitare ad Ordines suscipiendos. II. Impedire exercitium Ordinum. III. Invalidare collationem Beneficii. An id valeat de Beneficio simplici? — 543. An collatio tunc sit ipso jure irrita?

542. — « RESP. Sunt sequentes: I. Inhabilitare ad Ordines » suscipiendos, etiam primam Tonsuram* (*Ut communitur docent Suar. D. 40. s. 1. n. 11. Pal. D. 6. p. 5. n. 2. Bon. p. 1. n. 4. et Salm. c. 7. n. 22. cum Avila, et Diana*) * II. Impedire » exercitium Ordinum susceptorum* (*Ex c. fin. De Temp. Ord. et c. 11. de Accusat.*) * Unde Sacerdos irregularis, etsi valide, » illicitè tamen absolvit. *Bon. l. c. n. 4. et p. 4.* III. Quòd collatio beneficii, ad cujus functiones inhabilis est, facta irregulari, invalida sit, secundum sententiam communiorem et tu-

» tiorem, etsi non improbabiler quidam dicant, eam non ipso
» facto irritam esse, sed merito irritandam. *Laym. l. c. c. 1.*
» n. 2 et 3. *Sylo. etc. Bonac. p. 4.* Secundum quam sententiam
» probabilem resolves.

« 1. Is, qui beneficium impetravit in Irregularitate, potest,
» obtenta hujus dispensatione, illud in foro conscientie licite
» retinere, sine nova collatione, etiamsi in dispensationis impe-
» tratione non sit facta mentio beneficii. Item, si postea bene-
» ficio privetur, non tenetur fructus restituere.

« 2. Graviter peccat, qui in Irregularitate exercet actum Or-
» dinis, aut suscipit, licet Ordines ei collati sint validi. * (*Ita*
» *etiam Pal. D. 6. p. 5. n. 1. et Salm. c. 7. n. 21. cum Corn. Et*
» *sic etiam peccat graviter irregularis suscipiens primam Ton-*
» *suram, sicut Episcopus qui eam illi confert, ut Suar. D. 40.*
» *s. 1. n. 11. Bon. D. 7. q. 1. p. 1. n. 4. Pal. n. 2. et Salmant.*
» *n. 22. cum Avila, Corn. et Giball.* Insuper hic notandum, quod
» irregularitas nullo modo privet iis Actionibus, quæ non requi-
» runt exercitium Ordinis, et quas etiam laici exercere possunt,
» recipere Sacramenta, et Officia canere, sicut et conferre Be-
» neficia, quia hæc spectant ad exercitium jurisdictionis, non
» Ordinis; Item Matrimonio assistere, vel licentiam assistendi
» alteri præbere, dispensare in votis, absolvere à censuris, dare
» facultatem audiendi Confessiones. *Ita Pal. n. 14. Bon. p. 4.*
» *n. 17. Laym. tr. 5. c. 1. num. 1. Renzi p. 664. q. 3. cum Fill.*
» *et Suar. ac Salm. c. 7. n. 19. cum Con. et Cornejo.)* »*

Quæritur an irregularis ipso facto Beneficiis privetur? Quoad
Beneficia obtenta ante irregularitatem, certum est apud omnes
irregularem illis non privari; nec privandum à Judice, si irregu-
laritas ei supervenerit ex defectu infirmatis, ut habetur in *cap.*
Ex parte, de Cleric. ægrot. Si verò sit de delicto, privari debet
per Judicis sententiam; et interim, licet ipse non privetur ipso
facto, ut clarè inferitur ex *cap. Ex litteris, de Excess. Prælat.*
tenetur tamen petere dispensationem. At si eam non petit, vel
non possit obtinere, tenetur statim, nisi magna labore necesse-
sitate, Beneficia renunciare, vel saltem in favorem tertii resig-
nare; quia cum non possit licite suum implere munus, nequit
licite illa retinere; ita communiter *Suar. D. 40. s. 2. n. 15 et 19*
et 44. s. 2. n. 2. Pal. D. 6. p. 5. n. 9, 11 et 15. Bon. D. 7. q. 1.
p. 4. n. 8, 9 et 10. Tourn. t. 2. p. 24. ac Salm. c. 7. n. 25 et 28.
et cum Avila, Val, Sa, Sayr. Gibald. Pelliz. etc. Si autem hujus-
modi Beneficiarius jam per alium impleverit munia sui Beneficii,
non est fructibus privandus, ut *Suar. d. D. 40. s. 2. n. 20.*
Bon. n. 10. Pal. n. 13. Tourn. p. 15. Holzm. p. 411. n. 221.
Croix l. 7. n. 439. et Salm. n. 29. cum Corn. Pelliz. et aliis
passim.

An autem irregularis sit privandus pensionibus quas possidet?
Regulariter probabilius negant *Suar. D. 44. s. 4. n. 34. Bon.*
n. 11. Pal. n. 12. et Salm. n. 27. Atque sic declarasse S. C. refert
Barb. in Trid. sess. 14. c. 8. Dictum est regulariter, nam (ut

docent AA. præfati) bene poterit Judex, si crimen fuerit valde
grave, cum etiam pensionibus privare.

345. — Quoad Beneficia verò obtenta tempore irregularitatis
jam contractæ, dubitatur, an collatio sit ipso jure nulla? Si irre-
gularitas sit partialis, nempe si irregularis ob aliquem defectum
corporalem non possit fieri Sacerdos, tunc communiter dicunt
collationem huic factam esse validam, et licitam; ita *Pal. D. 6.*
p. 5. n. 5. Cab. T. J. l. 5. c. 19. n. 2. Roncag. p. 113. q. 5. R. 1.
v. Cæterum, et Pal. D. 9. p. 6. n. 5. cum Val. Bon. Garcias,
Sayr. Idemque supponunt etiam ut certum *Salm. c. 7. n. 33.*
Holzm. p. 411. n. 320. Suar. D. 40. sect. 2. n. 31, si Beneficium
sit simplex, nec habeat sibi injunctum Officium, sive exercitium
Ordinis Sacri, sed tantum recitationem Horarum, aut aliquid
aliud quod etiam laici possint exercere, tunc enim aiunt valide
suscipi tale Beneficium ab irregulari. An autem privetur ipso
facto Beneficiis requirentibus exercitium Ordinis Sacri? Adest
duplex sententia. Prima communior affirmat, et hanc tenent
Suar. D. 40. s. 2. n. 36. (vocans communem) Bon. D. 7. q. 1. p. 4.
n. 6. Less. l. 2. c. 34. n. 129. Tourn. tom. 2. p. 12. Cabass. l. 5.
c. 19. n. 2. item Covarr. Avil. Henr. Garcia, Sayr. Villal. et
Corn. ap. Salmant. c. 7. n. 30. qui n. 34. etiam dicunt esse com-
mune. Probatur ex cap. 2. de Cler. non ord. ministr. cap. 2.
de Cler. pugnans. etc. c. Dudum de Elect. et. c. Cum bona de
Ætate, et qualit. etc., et præsertim ex Trid. sess. 14. de ref.
cap. 7. ubi dicitur: « Ut nullo tempore ad sacros Ordines (irre-
» *gularis) promoveri possit, nec illi aliqua ecclesiastica Bene-*
» *ficia... conferre liceat. » Præterea sess. 22. cap. 4. « Nec aliis*
» *imposterum fiat provisio, nisi iis qui jam ætatem et cæteras ha-*
» *bilitates integrè habere dignoscantur, aliter irrita sit provisio. »*

Ratio, quia Beneficium datur propter Officium, unde qui inha-
bilis est ad officium cum possit Ordinem exercere, est etiam inha-
bilis ad Beneficium. Secunda verò sententia dicit talem collationem
non esse irritam, sed tantum à Judice irritandam; ita *Innoc. in c.*
Cum nostris, de Concess. præb. Sylo. v. Excomm. num. 4. Laym.
tr. 5. p. 5. c. 1. n. 3. Viva. q. 8. art. 1. n. 5. Elbel p. 457. n. 158.
Ronc. p. 113. q. 5. R. 1. v. Contra, Pal. D. 6. p. 5. n. 7. Diana
p. 4. tr. 2. R. 37. et Salm. c. 7. num. 34. cum Felin. Ancharan.
Giball. etc. et probabile censent Suar. n. 35. Less. l. c. et Coninck,
Bon. Hurt. etc. ap. Diana l. c. Ratio, quia non sunt imponendæ
pænæ, nisi in jure sint expressæ; nullibi autem habetur expres-
sus, quod irregularitas reddat hominem incapacem Beneficii;
unde irregularis, quamvis graviter peccet (ut advertit Suar.)
acceptatio et retinendo Beneficium sine dispensatione, sicut
etiam peccat qui illud ei confert, tamen si suppleat per alium
munia Beneficii, non tenetur fructus restituere. Canones verò
qui opponuntur, teste ipso Suar. (qui oppositam sententiam pro-
babiliorem putat), nihil aliud probant, nisi quod talis collatio
sit illicita, non tamen invalida. Nec obstat textus Tridentini,
ubi dicitur irrita provisio Beneficii, quæ fit in personam inha-

260 LIB. VII. DE CENSURIS ET IRREGULARITATIBUS. CAP. V.
lem; nam respondetur irregularem non dici inhabilem, ut incapacem Beneficii, sed ut illo indignum, nempe inhabilem ad licitam Beneficii perceptionem. Prima sententia videtur probabilior, licet enim jura non expresse declarent hanc collationem invalidam, tamen communior sententia DD. sic illa interpretatur; nam sensus DD. ut fatetur ipse Laym., est optimus legum interpretes. Sed hoc non obstante, secunda sententia videtur satis probabilis. Hic tamen advertendum, quod adhuc stante probabilitate hujus sententiæ, nequeat irregularis se imittere in possessionem Beneficii, quia (ut diximus l. 3. n. 761. v. Q. II.) nemo cum opinione probabili potest inchoare possessionem rei alienæ.

DUBIUM III.

Quomodo incurratur, et tollatur Irregularitas.

344. An in dubio irregularitas incurratur? — 345. Non incurritur, nisi in jure sit expressa. — 346. Dub. 1. In dubio de irregularitate contracta quomodo quis se gerere debeat? Et quid si dubium sit juris? — 347. Dub. 2. Quid in dubio facti, præter homicidium? Dub. 3. Quid in dubio homicidii commissi? Dub. 4. Quid in dubio de animatione foetus, si abortus fuerit patrat? — 348. An ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiratur culpa mortalis, et actus externus, ac consummatus? — 349. Qu. I. Quid si crimen fuerit externum, sed prorsus occultum? — 350. Qu. II. An ad incurrendam irregularitatem requiratur scientia legis? — 351. Qu. III. An etiam scientia pœnæ? — 352. Quot modis tollatur irregularitas? — 353. Irregularitas tollitur per dispensationem. Quis possit in ea dispensare? Plura notanda. — 354. Quomodo tollatur irregularitas ex defectu Natalium per Professionem Religiosam? — 355. Prælati regulares in quibus irregularitatibus possint dispensare?

344. — « RESP. 1. cum ab homine non feratur, nulla incurritur, nisi in jure expressa habeatur * (c. Is, qui de sentent. excomm. in 6.) * Unde in dubio sive facti, sive juris, tenere potes quod non sis irregularis; quia melior est conditio possidentis. Bonac. q. 1. p. 5. ex Suar. Fill. etc. Excipe tamen, si dubites de homicidio, saltem injusto, à te commisso, ut patet ex c. Significasti, et ex c. Ad audientiam 2. de hom. Vide Bonac. l. c. »

345. — Plura hic notabilia examinanda. Certum est, quod nulla incurritur irregularitas, nisi in jure sit expressa ex d. c. Is qui de sent. excomm. in 6. ubi dicitur: Cum id non sit in jure expressum, etc. In quo sapienter ait Suar. D. 40. s. 5. n. 5. Pontificem ibi nihil novi statuisse; sed principium illud declarasse, quod in dubio judicandum sit, pœnam non esse latam, vel non extendendam ultra casus expressos. Hujus autem juris nomine veniunt tantum Decreta Pontificis, sive Concilii à Papa approbati, non autem aliorum, nec venit consuetudo; ita Suar. D. 40. sect. 4. n. 13. Cont. Tourn. t. 2. de Irreg. p. 6. v. Hinc, Diana p. 8. tr. 7. R. 28. et Salm. c. 7. n. 8. cum Pelliz. Gib. et Machado. Hinc inferitur ad

incurrendam irregularitatem non valere argumentum à simili, nec à majori ad minus, ut communiter docent Pal. D. 6. p. 2. n. 1. Laym. t. 1. tr. 5. p. 5. c. 1. n. 6. et Salm. c. 7. n. 3. cum Corn. et Giball. Advertit verò Laym. l. c. quòd si dubium vertatur circa aliquam irregularitatem, an sit expressa in jure, admitenda est, semper ac communis sensus DD. et consuetudo eam firmaverint, quia hæc sunt optimæ legum interpretes.

346. — Sed dubit. 1. Utrum in dubio, an quis irregularitatem contraxerit, debeat ut irregularem se gerere? Intellige de dubio prudenti, nam dubium ex scrupulis, sive levibus rationibus ortum nihili faciendum est. Intellige etiam de dubio negativo seu suspensivo, nam si dubium sit positivum, ante diligentiam ad veritatem inquirendam quisque debet se gerere ut irregularem, prout docent Sanch. Dec. l. 1. c. 10. num. 37. Suar. D. 40. sect. 5. n. 12. Pal. D. 3. p. 3. n. 3. et Salm. c. 7. n. 42. cum Con. ex c. Illud De Cler. exc. Nisi gravis necessitas urgeat, nempe si occasio occurrat recipiendi Ordines, aut Beneficium, ut Salm. ib. cum iisd. Post verò sufficientem diligentiam is bene potest se habere ut non irregularem, probabili opinione acquiescens, ut Suar. n. 6. Pal. n. 4. Sal. d. n. 42. in fine cum Hurt. Corn. Giball. Difficultas igitur est, cum quis dubitat dubio negativo. Resp. Si dubium est juris, nempe si dubitatur an irregularitas sit à jure assignata, an non, pro aliquo actu, tunc nemo tenetur se gerere ut irregularem in foro conscientie, nec in externo ut talis damnandus est, tum quia in dubio nemo suo jure spoliandus est; tum quia, cum dubitatur de lege, lex non obligat, saltem quia tunc non est sufficienter promulgata; ita communiter DD. Sanch. Dec. l. 1. c. 10. n. 42. Pal. D. 3. p. 3. n. 7. Suar. l. c. num. 4. Bon. de Irreg. q. 1. p. 5. n. 2. Ronc. p. 113. q. 1. R. 2. Conc. t. 10. p. 486. n. 9. Dian. p. 4. tr. 2. R. 52. Salm. c. 7. n. 44. cum Con. Avila, Corn. et Valent. Moya tr. 5. q. 6. n. 6. cum Lugo, Nav. et Tourn. p. 18. cum Cov. et Habert. Quid si dubium sit facti?

347. — Dubit. 2. Utrum incurratur irregularitas in dubio facti, nempe si dubitatur an quis crimen patraverit (præter homicidium, nam de hoc loquemur in dubio sequenti)? Prima sententia affirmat, et hanc tenent Conc. t. 10. p. 486. n. 8. et Tourn. t. 2. p. 20. cum Sayr. et Habert ex c. Ad audientiam, de Hom. ubi dicitur: « Cum in dubiis semitam debeamus eligere tutiorem, vos convenit injungere Presbytero memorato, ut in sacris Ordinibus non ministret. » Ergo in omni materia pars securior sequenda est. Secunda tamen sententia communis et verior negat, eamque tenent Cabass. T. J. c. 20. n. 14. Suar. D. 40. s. 6. n. 8. et 13. Bon. n. 3. Dian. p. 4. tr. 2. R. 25. Ronc. l. c. Pal. D. 6. p. 2. n. 9. et Salm. c. 7. n. 46. cum Con. Avila, Marchad. Corn. Gib. et Henr. Ratio 1. quia odia sunt restringenda, et nemo in dubio est damnandus, ex Reg. Favorabiliores. 168. ff. de Reg. jur. et ex c. Cum sunt, eod. tit. in 6. ubi: « Cum sunt jura partium » obscura, reo favendum est potius quam actori. » Et idem in c. un. Ut Eccles. Benef. etc. Non est autem recedendum ab hac re-

gula, tam rationi consona, sine textu expresso, qui tantum habetur in dubio homicidii, non verò aliorum criminum. Ratio 2. quia (ut diximus supra n. 346.) irregularitas non incurritur, nisi in jure exprimitur; in jure autem solus homicida dicitur censendus esse irregularis in dubio homicidii, non alius delinquens. Ratio 3. et potissima est, quia, cum hinc dubitetur, an id quod currit in materia homicidii, currat etiam in aliis materiis, dubium etiam est juris: at in dubio juris etiam Adversarii (ut vidimus) concedunt non incurri irregularitatem. Nec obstant textus allati, nam respondetur 1. cum *Nao. et Suarez*, quòd ibi ratio adducta (nempe quòd in dubiis pars tutior eligenda sit) non assignatur ut præceptum necessariò et universè observandum, sed ut rationale motivum decentiæ, ob quòd maximè convenit dignitati Sacrificii ut Sacerdos in dubio homicidii à celebrando absteineat, ne si fortè deinde certò fuisse homicida noscatur, cum scandalo populi inveniat celebrasse; idque apertè declaratur in *c. Petitio tua eod. tit. de Homic.* ubi: «Cum sit consultius in hujusmodi dubio (scil. homicidii) abstinere, quàm temerè celebrare.» Nota illud sit consultius, ergo non est præceptum. Quis autem negat aliquando decere, quòd ex rationabili motivo per legem positivam prohibeatur aliqua actio per se non illicita? Sed cum ratio illa indecentiæ soli homicidio competat, alios casus non comprehendit. Respondetur 2. quòd licèt ratio alios etiam casus comprehenderet, in irregularitatibus ex delicto, sicut in omnibus aliis pœnis, non est arguendum de uno casu ad alium similem, etiamsi eadem, imò major ratio currat, nisi uterque casus sit in jure expressus, idque fortius procedit in irregularitatibus circa quas (ut vidimus n. præced.) sancitum est nullas incurri, nisi illas quæ in jure expressæ sunt.

Dabitur 3. Utrùm censendus irregularis, qui dubitat an patriverit homicidium? Adsunt diversæ sententiæ. Alii dicunt hunc esse irregularem tantum in foro externo, non autem conscientiæ: Ita *Innoc. Salas, et Henr. ap. Sanch. D. l. 1. c. 10. n. 38.* Alii ex opposito dicunt esse irregularem in foro conscientiæ, non autem externo; ita *Hostiens. Armil. Tabien. etc. ap. eumd. Sanch. n. 39.* Sed veriùs tenendum cum communi hunc in utroque foro judicandum esse irregularem; ita *Pal. n. 8. Bon. n. 3. Ronc. p. 114. v. Limita, Sanch. n. 42. cum Nao. Palud. et Led. ac Salm. c. 7. n. 45. cum Cornejo, Avila, et Sayro.* Et probatur ex *c. Significasti c. Ad audientiam, et c. Penult. de Homic.* ubi ratio quæ ibi adducitur, nempe quòd in dubio tutior pars eligenda est, utrumque forum comprehendit. Sed hic notandum 1. quòd hoc procedit casu quo aliquis certus est de homicidio (ut supponitur in præfatis textibus) et solum dubitat an ipse sua actione fuerit causa illius; secus si dubitat de ipso homicidio, an fuerit secutum vel non, ut valde rationabiliter dicunt *Pichler l. 5. tit. 12. n. 8. Elbel. t. 2. p. 467. n. 190. Dian. p. 7. tr. 5. R. 24. Tamb. de Irreg. c. 5. §. un. et Spor. tr. 5. p. 131.* Unde dicit *Dian. p. 7. tr. 5. R. 26. cum Nao. Menoch. et Quaranta*, quòd si Medicus aperuerit venam

prægnanti, ut abortus sequeretur: sed postea non constat de abortu secuto, non est censendus irregularis neque in foro interno neque externo: quia (ut habetur in *l. 1. §. Item illud ff. ad Syllan.*) non proceditur contra aliquem ad pœnas, nisi constat de corpore delicti. Secus verò dicendum, si media adhibita ad abortum fuerint adeo efficacia, ut ex eis communiter sequatur effectus, quia tunc præsumptio fit ex communiter contingentibus, ut *Nao. et Mascard. ap. Dian. loc. cit. ex ult. C. de Fide instrum.* Notandum 2. quòd in prædictis textibus sancitum sit, dubitatem de homicidio judicandum esse irregularem quoad duos dumtaxat effectus, scilicet «abstinendi à celebratione, et quærendi dispensationem,» ut jura loquuntur. Ex quo inferitur 1. hanc sanctionem valere tantum pro Clericis, non autem pro Laicis, cum homicidium magis dedecet statum Clericorum quam Laicorum: ita *Salm. c. 7. n. 45. et Ronc. c. 2. qu. 1. in fine.* Inferitur 2. valere tantum ad prædictos duos effectus, non autem quoad alios, nempe privationem Beneficiorum, etc. ut *Sanch. l. 1. c. 10. n. 43. Suar. D. 40. s. 6. n. 6. Ronc. et Salmant. ll. cc. et Pal. D. 6. p. 3. num. 8. cum Panorm. Mol. Con. Sayr. Hurt. et Salas.* Inferitur 3. dubitatem de mutilatione non esse habendum ut irregularem, sicut habendus dubitans de homicidio; quia id tantum de homicidio statutum est, ut *Sanch. n. 49. Bon. p. 5. num. 4. Ronc. p. 114. v. Duo, Salm. l. c. et Suar. D. 40. s. 5. n. 14. contra Nao. et Henr.*

Dubit. 4. An habendus ut irregularis, qui abortum commisit, dubitans an fuerit vel non foetus animatus? De hæc vide dicta de 5. *Præc. lib. 3. n. 396*, ubi id negavimus ex sententia veriori cum plurimis AA. quibus adde *Delbene cap. 2. D. 4. s. 20. n. 22. et doctum Auctorem libelli (Istr. per li Noo. Confes. p. 2. cap. 18. num. 464 et 465.)* qui testatur in praxi prolem foemineam non censi animatam, nisi octogesimo die, masculinam verò quadragesimo, ut tradunt *S. Th. cum Alberto M. et alii.* Idque confirmatur ex dictis n. præced. D. 3.

343. — «Resp. 2. Ut incurratur irregularitas ex delicto, requiritur actus externus consummatus, et mortalis, ut habet communis contra *Cajet.* Ratio est, quia est gravis pœna, et difficulter relaxatur.»

Ideo ad hanc irregularitatem incurrendam requiritur I. Peccatum mortale; ex quo inferitur, quòd si quis excusatur à mortali ex aliqua circumstantia, excusetur etiam ab irregularitate, ut docent *Sanch. de Matr. l. 9. D. 32. n. 9. Suar. D. 40. s. 3. n. 17. Tourn. t. 2. p. 7. R. 2. Conc. t. 10. p. 486. n. 8. Escob. lib. 51. n. 6. et Salm. c. 7. nu. 12. cum Con. Diana, et aliis passim, ex c. 5. de Pœnis in 6, ubi dicitur pœna gravissima non esse infligenda pro levi culpa. Inferitur præterea, quòd præceptum obligans sub pœna irregularitatis, intelligitur etiam obligare sub mortali; *Suar. Pal. Con. et Salm. ib.* Requirit II. Actus exterior. Quando autem in aliqua Bulla, aut canone conceditur dispensare in irregularitate mentali, intelligitur revera, quando irregularitas est occulta,*

Pal. Con. Cov. Avil. etc. comm. cum Salm. c. 7. n. 13. Requirit. III. Actus exterior consummatus, ut Tourn. l. c. et Salm. ib. cum Sot. Pell. Gibal. Vide dicta de Censur. num. 36.

549. — Sed quær. I. An incurratur irregularitas ob crimen externum et consummatum, sed prorsus occultum, ita ut à solo delinquente notitia haberi possit? Adsunt tres sententiæ. *Prima* universè negat et hanc tenent *Rodriquez, Mendo, Castro, Bruno, etc. ap. Dian. p. 12. Miscell. in fine libri n. 6. p. 97. v. Secundum dubium*; quia (ut aiunt) non datur irregularitas, nisi in jure sit expressa; in jure autem nullibi fit mentio de irregularitate ob crimen omnino occultum. *Secunda* sententia quam tenent *Ledes. Cordub. Henriq. etc. apud Salm. c. 7. num. 16.* excipit tantum homicidium, quia tantum in crimine homicidii irregularitas inducta est non solum propter scandalum aliorum, sed etiam propter intrinsecam indecentiam, ne Sacerdos offerens vice Christi, Agni mansueti, post homicidium ministret in Altari; item quia, respectu ad homicidium, in Trident. *sess. 14. c. 7.* dicitur: « Qui per industriam occiderit proximum suum, ab altari evelli » debet, etc. » Ergo quicumque occidit ex industria, etsi occultè, jam fit irregularis. *Tertia* sententia verior, quam tenent *Pal. D. 6. p. 2. n. 1. Dian. l. c. et p. 7. tr. 11. R. 48. et Salm. c. 7. n. 16. cum Cov. Avila, Con. et Pelliz.* universè affirmat, non solum quoad homicidium, propter rationes mox allatas, sed etiam quoad alia crimina. Ratio, quia Ecclesia, crimina reservando, etiam occultissima reservat, modo suæ jurisdictioni subiaceant, nempe si sint externa, licet nulli alii patefacta, prout imposuit excommunicationem hæresi omnino occultæ (ut dictum est num. 305.). Quod autem de facto irregularitatem imposuerit delictis quomodocumque occultis, patet ex *c. 6. Liceat, Trid. sess. 24.* ubi Concilium facultatem præbens Episcopis absolvendi ab irregularitatibus, et censuris occultis, nominat sub unico vocabulo *occultis* hæresim, homicidium, et alia crimina; ergo sicut propter hæresim omnino occultam jam incurritur excommunicatio, et propter homicidium omnino occultum irregularitas, ita etiam propter alia crimina occulta irregularitas incurritur. An autem irregularitas proveniens ex homicidio prorsus occulto possit dispensari ab Episcopo? Vide infra n. 392, ubi id negabimus.

550. — Quær. II. An ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiratur scientia legis Ecclesiæ prohibentis? *Prima* sententia universè negat, dicens sufficere solam cognitionem peccati commissi; ita *Suar. D. 40. s. 5. n. 10. Holzm. t. 1. p. 409. n. 311. et Azor. ac Felin. apud Sanch. l. 9. D. 32. n. 16.* Ratio, tum quia lex humana intendit punire non solum transgressionem sui præcepti, sed etiam legis Divinæ, tum quia qui vult antecedens, vult etiam consequens; unde qui vult peccatum, vult etiam pœnam peccati. *Secunda* verò sententia communissima et probabilior affirmat, et hanc tenent *S. Anton. 3. p. tit. 24, c. 33. sub fin. Bon. de censuris D. 1. quæst. 2. p. 1. n. 13. Pal. de Peccat. tr. 2. D. 1. p. 17. n. 6. Nav. c. 23. n. 47 et c. 27. n. 19. cum Caj. Sylv.*

et Ang. Sanch. l. c. n. 9 et 17. cum Innoc. Abb. Host. Manuel, Viwald. etc. Salm. c. 7. n. 49. cum Corneio, et Leand. ac Boss. de usu Matr. c. 5. n. 158. cum Panorm. Henr. Tab. Vill. et Reg. Et probatur 1. ex cap. Proposuisti, d. 82. ubi Innoc. I. declaravit quosdam Clericos incontinentes non esse deponendos juxta Constitut. Siricii Papæ, eo quod eam ignorabant; et tamen eorum incontinentia erat quidem contra legem naturalem. Probatur 2. ratione, quia cum lex Ecclesiastica imponit pœnam super crimine à lege divina vetito, novum jus condit; qui autem peccat contra legem divinam, ignorans invincibiliter Ecclesiasticam, peccat utique contra illam, non verò contra hanc; ergo incurrere debet quidem pœnam divinæ legis, non autem humanæ, juxta dicta l. 6. n. 1072.

Idem dicendum putant *Pal. de Cens. d. 6. p. 6. n. 3. Vioa. q. 8. a. 2. n. 7. et Salm. c. 7. n. 51. in fin. cum Corneio, Leand. et Machad.* de eo qui committit homicidium, ignorando legem Ecclesiæ illud vetantem, vel in rixa ad legem non advertendo: hunc enim dicunt excusari ab irregularitate, cum eam non incurrat neque ob delictum, neque ob defectum: non ob delictum, quia non peccat contra legem Ecclesiæ quam ignorat, vel ad quam non advertit, juxta sententiam mox supra probatam; neque ob defectum, quia irregularitatem ex defectu solum incurrit ii qui ad occasionem concurrunt ut ministri necessarii ad causæ cognitionem, vel executionem pœnæ, ut probabiliter alibi dicunt *Palasus p. 14. §. 3. num. 7. Diana p. 3. tractatu 5. R. 80. et Salm. cap. 9. num. 8. cum Vasq. Hurt. Pelliz. et Turrian.* Attamen docent incurrere *Suar. t. 3. D. 31. sect. 6. v. Solet autem. Boss. l. c. n. 174. et Diana p. 4. tr. 2. R. 85. cum Merolla, et Mercero*; nam ideo imposita est irregularitas homicidio, quia est actio lenitati contraria, quæ valde dedecet Altaris Ministrum, unde talis homicida non propriè ratione delicti aut defectus irregularitatem incurrit, sed ratione indecentiæ propter quam ab Altari est repellendus juxta id quod dicitur in *Trid. sess. 14. c. 7.* ubi: « Cum » etiam qui per industriam occiderit proximum suum et per insidias, ab altari avelli debeat. » Hæc secunda sententia videtur valde probabilis et tenenda; sed primam non audeo reprobare, cum hujusmodi irregularitas in casu præfato non habeatur omnino expressa in jure.

551. — Quær. III. An ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiratur etiam scientia pœnæ, id est irregularitatis? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. D. 40. sect. 5. n. 9. Laym. l. 1. tr. 4. c. 20. n. 6. Croix l. 7. n. 482. Tourn. t. 2. p. 16. Concl. 1. Anacl. de Cens. D. 3. q. 1. n. 5. Elbel de Irreg. n. 161. Holz. p. 409. n. 311. cum Carden. et Pichler, item Sotus, Pontius Mol. Vasq. Azor. Salas, Reg. Fill. etc. ap. Boss. de usu Matr. c. 5. n. 168.* Ratio, quia irregularitas non est pœna medicinalis ad cavenda crimina in futurum, sed est inhabilitas, vel pœna merè punitiva propter maculam culpæ, ob quam Ecclesia reddit delinquentem inhabilem ad Altaris ministerium; unde sufficit

quod talis pœna sit imposita à lege actui vetito, quem Reus jam scienter et culpabiliter committit, licet ignorans pœnam. Præterea, qui vult causam, id est peccatum, debet subjacere etiam effectui, scilicet pœnæ quamvis ignoratæ. Hæc sententia est quidem valde probabilis. *Secunda* verò sententia affirmans satis etiam probabilis videtur, et hanc tenent *Navar. Man. c. 23. n. 47. Sylo. v. Ignorantia q. 8. d. 1. Sanch. de Matr. l. 9. D. 32. n. 21. Pal. tr. 2. de pecc. D. 1. p. 17. n. 7. et tr. 29. de cens. D. 6. p. 6. n. 3. Ronc. p. 114. q. 2. Tamb. de cens. l. 10. tr. 4. c. 4. §. 5. n. 3. Diana p. 4. tr. 2. R. 85. Boss. l. c. n. 174. cum Con. Sayr. Duard. Felin. etc.* item *Corn. Rodr. Portez. et Leand. ap. Salm. c. 7. n. 53.* qui vocant æque probabilem ac primam; et etiam probabilem censent *Suar. l. c. et Renzi. p. 366. q. 7. Ratio*, quia irregularitas ex delicto censetur vera pœna imposita in vindictam criminis. Licet autem non requiratur scientia pœnæ, ut ipsa incurratur quando pœna est ordinaria, et talis ut ex natura ipsius criminis aliquo modo prævideri possit, cum ipsum lumen naturale dictet malum juxta suam naturam esse puniendum, requiritur tamen scientia pœnæ, quando illa est extraordinaria et exorbitans, ita ut secundum rei naturam ne in confuso quidem possit prævideri; et hujusmodi utique est pœna irregularitatis. Nec obstat dicere, quod volens peccatum debet sustinere pœnam. Nam respondetur cum *Navarr. c. 27. n. 174.* quod esto ad pœnam incurrendam non requiratur consensus in pœnam, tamen requiritur consensus in causam pœnæ; et ut quis consentiat in causam pœnæ docet *D. Th. 2. 2. q. 65. art. 8.* non sufficere consensum in actum peccaminosum, qui jam est causa pœnæ, sed peccantem debere scire talem actum esse causam pœnæ.

352. — Quatuor autem modis tollitur irregularitas, I. Per cessationem causæ, si irregularitas sit ex defectu (v. g.) ætatis, ignorantia, paupertatis, etc. *Suar. D. 41. sect. 1. num. 6. Laymann tract. 6. p. 5. c. 4. num. 10. Tourn. t. 2. p. 113. Ronc. p. 114. q. 3. R. 1. et Salm. c. 7. n. 55 cum Sayr. etc.* Notandum autem, quod cum quis est irregularis ob infamiam, si infamia sit popularis, tollitur per emendationem, ex *cap. 3 et c. 18. Dist. 56.* Si est infamia facti, tollitur per mutationem loci, *Tourn. p. 58, et Ronc. p. 114. q. 3.* Si verò infamia est juris, scil. per sententiam Judicis, tunc ad eam tollendam omnino requiritur dispensatio. II. Per Baptismum, si irregularitas sit ex delicto; qui enim homicidium patravit ante Baptismum, post illum non manet irregularis. *Salm. n. 57. cum Con. Sayr. etc.* III. Per Dispensationem, de qua n. seq. IV. Per professionem Religiosam, de qua infra n. 354 et 355.

353. — « Resp. 3. Irregularitas non tollitur per absolutionem, » sed per dispensationem, hac vel simili forma: Dispensatio tecum » in irregularitate, quam, vel quas, ob hanc vel illam causam incurristi. Et si quidem dispensans intendat tollere omnes, idque » possit, omnes tollit: sin minus, eam tantum tollit, quam potest

» et vult. Etsi verò hæc dispensatio ad Pontificem spectet, ex » jure tamen novo *Trid.* ubi est receptum, potest Episcopus » dispensare in irregularitatibus provenientibus ex delicto, et » non deducto ad forum contentiosum; nisi tamen sit homicidium » directè et in se volitum. *Bon. q. 5. p. 1. n. 3. ex Trid. sess. 24. » cap. 6. Suar. Sanch. Fill. etc. Laym. c. 9. n. 4.* »

Hic notandum I. quod si dispensaretur à Papa super aliqua irregularitate sine justa causa, dispensatio erit valida (quamvis non licita): si verò dispensaretur ab inferiore, erit et amplius nulla; *Salm. c. 7. n. 60.* Notandum II. Si quis plures irregularitates contraxerit ejusdem speciei, putà si pluries ministrarit cum censura, sufficit tunc ad obtinendam dispensationem, si dicat, pluries in illas incidisse; ita *Suar. D. 44. sect. 3. n. 28. Pal. D. 6. p. 7. num. 3. et Salm. c. 7. n. 61. cum Con. imò Sanch. de Matr. l. 8. D. 24. n. 7. et Nav. Henr. ac Avila apud Salm. loc. cit. docent* sufficere, si dicat tantum se irregularem esse ob talem culpam. Notandum III. Quod Prælati, si admittat quendam ad Ordinem, vel Beneficium, quem scit irregularem, censetur cum eo dispensare: *Bon. Dist. 7. q. 5. p. 1. in fin. ac Salm. ibid. cum Henr. et Avila.*

354. — « Præterea irregularitas ex defectu natalium tolli etiam » potest per professionem in religione approbata, sed quoad ordines tantum, non quoad prælaturas, c. 1. de filiis Presbyterorum. *Bon. p. 2. Laym. c. 9. num. 6. Suar. Sanch. Less. * (Ita » etiam comm. Sanch. de Matr. lib. 7. D. 86. n. 4. Suar. D. 41. » sect. 1. n. 3. Holz. p. 411. n. 323. v. Per Professionem; et Tourn. » p. 27. v. Quod ex concessione Greg. XIV. Clem. VIII. et Pauli » V.)* » contra *Villal.* qui apud *Dian. p. 4. tr. 2. Res. 65.* dicit tolli » quoad omnia solita gubernari per Fratres illius Ordinis, ut » Prioratus, Præposituras, Rectoratus, et cætera munia. Circa » quæ Prælatos saltem posse cum iis dispensare, in Capitulo » tamen Generali, vel Provinciali, notat *Diana l. c. ex Barb. » * (Et ita etiam Pal. D. 6. p. 7. n. 2. et Holz. l. c. cum Sayr. » Notant. autem Bon. D. 7. q. 2. p. 3. n. 14. et Tourn. p. 39. » cum Sayro, quod dispensatio ad dignitates non intelligitur » ad Episcopatum. Quod autem dicit Sotus, scilicet per Professio- » nem religiosam tolli omnes irregularitates, id communius negant » AA. ap. Salm. c. 7. n. 58.)* »

Unde resolves :

« 1. Solus Papa, et qui ab eo accepit privilegium, potest » dispensare in irregularitatibus ex defectu. »
« 2. Confessarius in nullis irregularitatibus potest dispensare, » nisi habeat speciale privilegium à Papa.

355. — Prælati autem Regulares, ut dicunt *Salm. c. 8. num. 72. cum Bauny, Cand. et aliis, ac Spor. suppl. p. 149. num. 167. cum Herin. ex Privilegio S. P. V. (in Bulla 23.) relato in extensum à Salm. c. 2. n. 72. et ex alio Greg. XIII. allato d. c. 8. n. 72. possunt dispensare cum suis subditis in omni irregu-*